

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Tomáše Lichovníka (soudce zpravodaj) a soudců Vladimíra Sládečka a Davida Uhlíře ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky **Mgr. Ing. T. V.**, zastoupené Pavlem Uhlem, advokátem se sídlem Kořenského 15, 150 00 Praha 5, proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 3 č. j. 36 EXE 3662/2017-47 ze dne 15. 3. 2019 a příkazu k úhradě nákladů exekuce č. j. 009 EX 3904/17-118 ze dne 13. 2. 2019, vydanému soudním exekutorem JUDr. Ivo Luhanem, Exekutorský úřad Praha 1, se sídlem Karlovo nám. 17, 120 00 Praha 2, za účasti **Obvodního soudu pro Prahu 3 a JUDr. Ivo Luhana, soudního exekutora Exekutorského úřadu Praha 1**, jako účastníků řízení a **Správy železnic, státní organizace** (dříve **Správy železniční dopravní cesty, státní organizace**) se sídlem Dlážděná 1003/7, 110 01 Praha 1, zastoupené JUDr. Petrou Buzkovou, advokátkou se sídlem V Celnici 1040/5, 110 00 Praha 1, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 3 č. j. 36 EXE 3662/2017-47 ze dne 15. 3. 2019 a příkazem k úhradě nákladů exekuce č. j. 009 EX 3904/17-118 ze dne 13. 2. 2019 vydaném soudním exekutorem JUDr. Ivo Luhanem, Exekutorský úřad Praha 1 bylo porušeno ústavně zaručené právo stěžovatelky na ochranu vlastnického práva podle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Tato rozhodnutí se proto ruší.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci a předchozí průběh řízení

1. Proti stěžovatelce (dále také „povinná“) byla vedena exekuce vyklizením nemovitostí podle vykonatelného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 č. j. 12 C 70/2016-360 ze dne 11. 1. 2017 ve spojení s vykonatelným rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 35Co 227/2017-392 ze dne 5. 9. 2017, přičemž exekuční titul zněl doslovně takto: *„Žalovaná je povinna vyklidit pozemek parc. č. 4184 zastavěná plocha a nádvoří, společný dvůr, způsob ochrany – památkově chráněné území a dále pozemek parc. č. 4182 zastavěná plocha a nádvoří, jehož součástí je budova č. p. 786 – občanská vybavenost, způsob ochrany – památkově chráněné území, vše v k. ú. Žižkov, obec Praha, a vyklizené je předat žalobci, a to do 1 měsíce od právní moci tohoto rozsudku.“*

2. Opatřením Obvodního soudu pro Prahu 3 č. j. 36 EXE 3662/2017-30 ze dne 12. 12. 2017 byl vedením exekuce pověřen JUDr. Ivo Luhan, soudní exekutor Exekutorského úřadu Praha 1. Soudní exekutor vyzval dne 20. 12. 2017 pod č. j. 99 EX 3904/17-12 stěžovatelku k dobrovolnému splnění ukládané povinnosti a zároveň stanovil, že pokud

stěžovatelka uhradí do třiceti dnů od doručení této výzvy náklady oprávněného ve výši 2 100 Kč a zálohu na snížené náklady exekuce ve výši 5 747, 50 Kč (3 000 Kč odměna, 1 750 Kč paušální náhrada + 21% DPH), celkem tedy 7847, 50 Kč, vydá soudní exekutor neprodleně příkaz k úhradě nákladů exekuce. Téhož dne pak soudní exekutor vydal pod č. j. 099 EX 3904/17-13 exekuční příkaz, ve kterém vyčíslil pravděpodobné náklady exekuce ve výši 16 355 Kč a pravděpodobné náklady oprávněného ve výši 2 100 Kč (celkem tedy ve výši 18 435 Kč). Dne 18. 1. 2018 vydal soudní exekutor další exekuční příkaz č. j. 099 EX 3904/17-19, v němž odhadl náklady celé exekuce na 40 000 Kč. O rok později pak soudní exekutor v příkazu k provedení exekuce prodejem movitých věcí pod č. j. 099 EX 3904/17-58 ze dne 10. 1. 2019 specifikoval náklady oprávněného částkou 2 100 Kč, svoji odměnu částkou 10 000 Kč, náhradu hotových výdajů částkou 3 500 Kč + 21% DPH, celkem tedy částkou ve výši 18 435 Kč. Exekuce předmětných nemovitostí vyklizením byla započata dne 10. 1. 2019 a dokončena 17. 1. 2019. Po dokončení exekuce pak soudní exekutor vydal exekuční příkaz č. j. 099 EX 3904/17-63 ze dne 16. 1. 2019 k provedení exekuce přikázáním pohledávky povinné z bankovního účtu, kdy předběžné náklady exekuce a náklady oprávněného vyčíslil částkou 429 835 Kč (přitom samotná odměna exekutora činila 350 000 Kč + 21% DPH). Tento příkaz pak exekutor následně usnesením č. j. 099 EX 3904/17-94 ze dne 8. 2. 2019 zrušil z důvodu, že odměna exekutora byla uhrazena jiným způsobem, avšak tentýž den vydal nové exekuční příkazy č. j. 099 EX 3904/17-86 a č. j. č. j. 099 EX 3904/17-88, v nichž předběžné náklady exekuce vyčíslil částkou 1 637 735 Kč a náklady oprávněného částkou 2 100 Kč, celkem tedy 1 639 835 Kč. Vzhledem k tomu, že geneze exekučního řízení a všechny ostatní skutečnosti nyní projednávaného případu jsou účastníkům řízení dobře známy, není již třeba je blíže rekapitulovat.

3. Ústavní stížností napadeným příkazem k úhradě nákladů exekuce, vydaným pod č. j. 009 EX 3904/17-118 ze dne 13. 2. 2019 (dále také „napadený příkaz“), pak soudní exekutor rozhodl pouze o své odměně, a to v celkové výši 290 400 Kč včetně DPH. Postupoval podle ustanovení § 7 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „exekuční tarif“), které zní: „*Odměna exekutora činí 10 000 Kč za každou vyklizenou nemovitost, stavbu, byt nebo místnost*“. Exekutor v odůvodnění příkazu uvedl, že novelou č. 291/2006 Sb. byla z citovaného ustanovení vypuštěna závěrečná část věty, která spojovala počet vyklizovaných nemovitých věcí s tím, jak jsou specifikovány v exekučním titulu. *A contrario* tak dovodil, že zákonodárce změnil náhled na vyklizení nebytových prostor. Pro účely stanovení výše odměny tak exekutor vyklízenou budovu č. p. 786 (dále také „Klinika“) posoudil jako nebytové prostory sestávající z 35 místností a dále započítal jeden přilehlý pozemek (zahradu), protože jeho nárok v části přiznané odměny by měl být stanoven částkou 360 000 Kč bez DPH. Uvedl, že je všeobecně známo, že budova byla původně využívána jako plicní klinika, tedy evidentně jako nebytový prostor. V této souvislosti také zmínil nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 630/03 ze dne 2. 11. 2004, v němž Ústavní soud upozornil na nešťastnou formulaci § 7 exekučního tarifu, kdy právě tato formulace vyžaduje od obecných soudů, potažmo soudních exekutorů povinnost řádné interpretace. Podle komentáře (Kasíková, M. a kol.: *Exekuční řád: komentář*, 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 939) je pak nutné nebytové prostory při určení odměny posuzovat podle počtu vyklízených místností bez započtení těch, které tvoří příslušenství nebytových prostor. Exekutor pak dále v odůvodnění napadeného příkazu uvedl, že s ohledem na specifika daného případu

aplikoval moderační právo a svoji odměnu snížil na dvě třetiny z původní částky, tj. na částku 240 000 Kč + 21% DPH (50 400 Kč).

4. Proti tomuto příkazu podala stěžovatelka námitky, o kterých rozhodl Obvodní soud pro Prahu 3 (dále jen „obvodní soud“ nebo „exekuční soud“) napadeným usnesením č. j. 36 EXE 3662/2017-47 ze dne 15. 3. 2019 tak, že napadený příkaz k úhradě nákladů exekuce č. j. 009 EX 3904/17-118 ze dne 13. 2. 2019 potvrdil. Exekuční soud *de facto* převzal argumentaci soudního exekutora, když v odůvodnění svého rozhodnutí mj. odkázal na náleze Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 630/03 ze dne 2. 11. 2004, ve kterém Ústavní soud uznal, že „předmětná vyhláška není v ustanovení § 7 formulována šťastně a vyžaduje proto soudcovský výklad; ten přísluší obecnému soudu, neboť není posláním Ústavního soudu, aby v rámci své rozhodovací činnosti namísto ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky) vykládal podzákoné právní předpisy. Avšak při tomto výkladu, jak již shora naznačeno, bude úkolem obecného soudu provedený výklad přesvědčivě odůvodnit, a to zvláště pro případ, že by jím chtěl obecný soud doslovné znění § 7 vyhlášky č. 330/2001 Sb. dotvořit či se od něho odchýlit“. Exekuční soud dále v odůvodnění uvedl, že má za prokázané, že předmětná budova je nebytovým prostorem, přičemž samotné ustanovení § 7 exekučního tarifu nebytové prostory nezmiňuje. Z komentářové literatury (Kasíková, M. a kol.: *Exekuční řád: komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 939) se nicméně podává, že nebytové prostory (§ 1158 odst. 2 ObčZ) je nutné při určení odměny posuzovat podle počtu vyklizených místností bez započtení těch, které tvoří příslušenství nebytových prostor (bod 25. napadeného usnesení).

II.

Argumentace stěžovatelky

5. Stěžovatelka v úvodu ústavní stížnosti rekapituluje průběh exekučního řízení od výzvy soudního exekutora ze dne 20. 12. 2017 až po vydání napadeného příkazu ze dne 13. 2. 2019, resp. napadeného usnesení exekučního soudu ze dne 15. 3. 2019 (viz body 2 až 5 ústavní stížnosti). Pokud se týká samotné argumentace, pak stěžovatelka uvádí, že obecně platí, že právo musí být předvídatelné, a to i pro toho, proti komu je vedena exekuce. To však nevyplývá z postupu exekutora, který několik let předběžně vyčísloval svoji odměnu ve výši 10 000 Kč a náklady ve výši 3 500 Kč + 21% DPH, přičemž po skončení exekuce začal vymáhat jen na odměně částku 423 500 Kč (350 000 Kč + 21% DPH), kterou pak ústavní stížností napadeným příkazem snížil na částku 290 400 Kč. Stěžovatelka namítá, že zvolený postup je nejen nepředvídatelný (tj. násobení odměny ve výši 10 000 Kč třiceti šesti a poté dvaceti čtyřmi), ale také neudržitelný z hlediska výkladu podzákoné normy, která zná jen čtyři typizované entity: nemovitost, stavbu, byt a místnost. Z jejího pohledu nemůže obstát úvaha o tom, že se jedná o nebytové prostory a podřazení celé vyklizené budovy pod pojem nebytové prostory považuje za ryze účelový a sloužící pouze k nepřiměřenému navýšení odměny exekutora. Závěry v napadených rozhodnutích jsou tak v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 630/03, byť se na tuto judikaturu dokonce odvolávají. Ať už je náleze interpretován jakkoliv, rozhodně z něj nelze dovodit, že řádný soudcovský výklad exekučního tarifu má směřovat k násobení odměny exekutora; naopak potřeba soudcovského výkladu se vztahuje výhradně k ochraně povinného. Stěžovatelka uvádí, že napadené usnesení exekučního soudu pouze opakuje argumenty exekutora, aniž by se soud vyrovnal s námitkami stěžovatelky, že vyklizený objekt je stavbou.

6. Stěžovatelka závěrem namítá, že postupem soudního exekutora a exekučního soudu bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, přičemž napadené usnesení obvodního soudu, který rozhodoval o námitkách stěžovatelky je v kontextu podaných námitek absolutně nepřezkoumatelné.

III.

Vyjádření účastníků řízení a vedlejšího účastníka řízení

7. Ústavní soud si vyžádal příslušný spisový materiál a postupem podle § 42 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o Ústavním soudu“) vyzval účastníky řízení, aby se k předmětné ústavní stížnosti vyjádřili.

8. Dané možnosti využil Obvodní soud pro Prahu 3, který ve svém velmi stručném vyjádření ze dne 12. 2. 2020 zrekapituloval průběh exekučního řízení a ohledně hodnocení charakteru vyklizovaného objektu se ztotožnil s názorem exekutora, přičemž v dalším odkázal na odůvodnění svého usnesení.

9. Soudní exekutor ve svém vyjádření k ústavní stížnosti ze dne 4. 3. 2020 primárně uvedl, že stěžovatelka, která je v exekučním řízení právně zastoupena, si má být vědoma toho, že v souladu s ustanovením § 6 odst. 2 vyhlášky č. 418/2001 Sb. stanovuje exekuční příkaz pravděpodobné náklady exekuce a náklady oprávněného, a teprve až po zajištění prostředků ve výši pravděpodobných nákladů musí vydat exekutor příkaz k úhradě nákladů exekuce, který teprve postaví najisto částku, jež má být na povinné vymožena. Stěžovatelka nemůže komparovat své účastenství na exekučním řízení s „normálními ekonomickými vztahy“, přičemž stanovení pravděpodobných nákladů exekuce není – jak se stěžovatelka mylně domnívá – příslibem „ceny“, za kterou soudní exekutor svou práci odvede. Soudní exekutor nesdílí ani názor stěžovatelky v tom, že exekuční soud pouze převzal odůvodnění soudního exekutora a nijak se nevyrovnal s argumentací stěžovatelky. Dále se soudní exekutor vyjádřil [čl. II bod a) vyjádření] k charakteru vyklizovaných nemovitostí, když uvedl, že i samotný exekuční soud vzal za prokázané, že předmětná budova je v dané věci nebytovým prostorem. K ustanovení § 7 exekučního tarifu uvedl, že novelou č. 291/2006 Sb. byla z citovaného ustanovení vypuštěna závěrečná část věty, která spojovala počet vyklizovaných nemovitých věcí s tím, jak jsou specifikovány v exekučním titulu. Uvedené však neznamená, že při samotném vyklizení není určujícím vykonávaný exekuční titul. Je tomu tak zejména z toho důvodu, že jiné než v titulu označené nemovité věci nemohou být exekutorem vyklizeny, přičemž své úvahy dále rozvádí. Pod čl. II bod b) vyjádření se pak soudní exekutor vyjádřil k tvrzení stěžovatelky, že jeho rozhodnutí a rozhodnutí exekučního soudu jsou v rozporu s citovaným nálezem sp. zn. IV. ÚS 630/03 a že soudcovský výklad práva má jít výlučně k ochraně stěžovatelky. Exekutor uvedl, že odkazem na tento nález upozornil účastníky řízení na nešťastně formulované znění § 7 exekučního tarifu, nicméně uvedl, že soudcovský výklad předmětné vyhlášky náleží výhradně obecnému soudu, neboť není posláním Ústavního soudu vykládat podzákoné normy. Soudní exekutor má za to, že exekuční soud své rozhodnutí odůvodnil vyčerpávajícím způsobem. Stěžovatelka při tvrzení, že v daném exekučním řízení má soudcovský výklad práva jít výlučně k její ochraně, odhlíží od toho nejpodstatnějšího – svého přístupu ke splnění povinnosti uložené rozhodnutím soudu. Pokud by stěžovatelka vymáhanou povinnost splnila před podáním exekučního návrhu, náklady tohoto řízení by nevznikly. Závěrem exekutor uvádí, že argumentace stěžovatelky o „násobení odměny exekutor“ nemůže obstát již

z toho důvodu, že při běžném chodu věci neměla a nemohla předpokládat to, že v případě, kdy nevyvaloží vlastních prostředků na dobrovolné vyklizení, bude toto provedeno soudním exekutorem s tím, že administrativní příprava jeho samotného i zaměstnanců bude benefitována toliko částkou 30 000 Kč bez DPH. Soudní exekutor kvalifikovaným způsobem v napadeném příkazu svou odměnu vyčíslil i důvody, pro které rozhodl o její modifikaci. Navrhuje proto ústavní stížnost stěžovatelky jako nedůvodnou odmítnout.

10. Správa železnic, státní organizace (dříve Správa železniční dopravní cesty, státní organizace) jakožto vedlejší účastník řízení prostřednictvím své právní zástupkyně ve svém vyjádření ze dne 3. 3. 2020 uvedla, že nesouhlasí s názorem stěžovatelky v tom, že odměna soudního exekutora je nepředvídatelná ani s tím, že je třeba na vyklízený prostor – tvořený souborem 35 samostatných místností – automaticky aplikovat pojem „stavba“, jak jej definují předpisy soukromého práva (body 2. až 6. vyjádření). Dále vedlejší účastník řízení uvedl, že nerozumí tomu, jak stěžovatelka dospěla k závěru, že odměna je v hrubém nepoměru k práci, kterou si vyžádalo provedení exekuce (ta probíhala 7 dnů za asistence Policie ČR a dvaceti zaměstnanců soukromé bezpečnostní agentury), když v jejím průběhu čelil exekutor a pracovníci agentury fyzickým útokům více než 50 agresivních jedinců pod vlivem alkoholu a omamných látek, kteří se snažili zabránit provedení exekuce. Závěrem vedlejší účastník dodal, že napadené usnesení obvodního soudu je dostatečně odůvodněno a je rovněž v souladu s judikaturou Ústavního soudu (body 7 až 8 vyjádření).

11. Soudce zpravodaj zaslal uvedená vyjádření stěžovatelce na vědomí a k případné duplice. Stěžovatelka této možnosti využila a ve svém přípisu ze dne 5. 7. 2020 uvedla, že k vyjádření Obvodního soudu pro Prahu 3 nemá co dodat (body 1 až 2 dupliky stěžovatelky). Pokud se týká vyjádření exekutora (body 3 až 12 dupliky), stěžovatelka uvádí, že pokud exekutor vysvětluje svůj postup mj. tím, že primární exekuční příkaz k úhradě nákladů exekuce obsahuje pravděpodobné náklady exekuce, tak rozdíl mezi částkou 13 500 Kč a částkou 423 500 Kč, respektive 290 400 Kč, postrádá prvek pravděpodobnosti, neboť nárůst na 2151% původní částky se pojmu pravděpodobnosti zcela vymyká. Stěžovatelka dále reaguje na vyjádření exekutora ohledně výkladu stavebního práva a charakteru vyklízené nemovitosti; Ústavní soud však na tomto místě nepovažuje za potřebné je dále přibližovat, a to ani ohledně účasti stěžovatelky na happeningu při provádění exekuce. K replice vedlejšího účastníka řízení stěžovatelka uvádí, že si opět hraje se slovy stavebního a civilního práva způsobem, který předstírá výsledný výklad práva, jenž sice není prost logických argumentů, ale jeho výsledek se vymyká hranicím ústavnosti (bod 13 dupliky). Dále se pak stěžovatelka ohrazuje vůči tomu (body 14 až 17 dupliky), že účast policie a bezpečnostní agentury, která by mohla navyšovat jiné náklady exekuce, nejsou předmětem této ústavní stížnosti, ale předmětem řízení sp. zn. I. ÚS 2514/19. Stěžovatelka uzavírá, že další tvrzení účastníků řízení do právní otázky odměny exekutora nevstupují.

IV.

Posouzení přípustnosti a důvodnosti ústavní stížnosti

12. Ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 *a contrario* zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o Ústavním soudu“), byla podána včas (§ 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu) a splňuje i ostatní náležitosti vyžadované zákonem [§ 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

13. Po prostudování ústavní stížnosti, spisového materiálu a vyjádření účastníků řízení dospěl Ústavní soud k závěru, že ústavní stížnost je důvodná. V této souvislosti Ústavní soud považuje za žádoucí upozornit, že předmětem ústavněprávního přezkumu jsou pouze v záhlaví napadená rozhodnutí týkající se výhradně odměny exekutora, přičemž ústavní stížnost stěžovatelky směřující proti příkazu k úhradě nákladů exekuce č. j. 099 EX 3904/17-189 ze dne 27. 5. 2019 a usnesení exekučního soudu č. j. 36 EXE 3662/2017-127 ze dne 19. 6. 2019 ohledně nákladů exekuce a nákladů oprávněného, vydaným v předmětném exekučním řízení, je nadále vedena pod sp. zn. I. ÚS 2514/19.

V.

Hodnocení Ústavního soudu

14. Ústavní soud primárně konstatuje, že je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy), který stojí mimo soustavu soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy); jeho úkolem je „toliko“ přezkoumat ústavnost soudních rozhodnutí, jakož i řízení, které jejich vydání předcházelo. Vzhledem k tomu je nutno vycházet z pravidla, že vedení řízení, zjišťování a hodnocení skutkového stavu, výklad tzv. podústavního práva a jeho aplikace na jednotlivý případ je v zásadě věcí obecných soudů a o zásahu Ústavního soudu do jejich rozhodovací činnosti lze uvažovat pouze za situace, pokud je jejich rozhodování stiženo vadami, které mají za následek porušení ústavnosti (tzv. kvalifikované vady).

15. Proces interpretace a aplikace podústavního práva pak bývá stižen takovou vadou zpravidla tehdy, jestliže obecné soudy nezohlední správně (či vůbec) dopad některého ústavně zaručeného základního práva či svobody na posuzovanou věc nebo se dopustí – z hlediska řádně vedeného soudního řízení – neakceptovatelné libovůle, spočívající buď v nerespektování jednoznačně znějící kogentní normy, nebo ve zjevném a neodůvodněném vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován, respektive který odpovídá všeobecně akceptovanému (doktrinálnímu) chápání dotčených právních institutů [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 85/06 (N 148/46 SbNU 471); všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz/>]. Jinými slovy vyjádřeno, jednou z podmínek zásahu Ústavního soudu do rozhodovací činnosti obecných soudů a do aplikace podústavního práva je vedle nerespektování kogentní normy také extrémní interpretační exces při výkladu norem podústavního práva.

16. Ústavní soud připomíná, že v minulosti se problematikou aplikace § 7 exekučního tarifu (v tehdy platném znění) zabýval, a to v tolik odkazovaném a vždy v jiném úhlu interpretovaném – a to jak ze strany stěžovatelky, tak soudního exekutora i exekučního soudu – nálezu sp. zn. IV. ÚS 630/03 ze dne 2. 11. 2004 (N 162/35 SbNU 215), v němž mj. uvedl, že „*předmětná vyhláška není v ustanovení § 7 formulována šťastně a vyžaduje proto soudcovský výklad; ten přísluší obecnému soudu, neboť není posláním Ústavního soudu, aby v rámci své rozhodovací činnosti namísto ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky) vykládal podzákonné právní předpisy. Avšak při tomto výkladu, jak již shora naznačeno, bude úkolem Městského soudu v Brně [obecného soudu] provedený výklad přesvědčivě odůvodnit, a to zvláště pro případ, že by jím chtěl Městský soud v Brně [obecný soud] doslovné znění § 7 vyhlášky č. 330/2001 Sb. dotvořit či se od něho odchýlit*“. Přezkumem jiného ustanovení exekučního tarifu se Ústavní soud zabýval také v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007 (N 39/44 SbNU 479; 94/2007 Sb.), v němž mj. konstatoval, že „*podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je Česká republika svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana a*

jedním z jeho základních pilířů je právní jistota. Pod tímto zorným úhlem musí být posuzován i obsah normativních právních aktů, včetně prováděcích předpisů, neboť jejich nejasné a neurčité konstrukce ve svých důsledcích mohou vést též k porušení práva na spravedlivý proces chráněného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod [...]“.

17. Ústavní soud – při respektování výše uvedených premis i zmiňované judikatury – musí konstatovat, že v nyní projednávaném případě při vydávání příkazu k úhradě nákladů exekuce (ohledně odměny exekutora) a aplikace § 7 exekučního tarifu ze strany soudního exekutora a následně i exekučního soudu, který rozhodoval o námitkách stěžovatelky proti napadenému příkazu, došlo k extrémnímu interpretačnímu excesu při výkladu § 7 exekučního tarifu, a to v podobě zcela nestandardního vybočení z jazykového (gramatického) a logického výkladu příslušného ustanovení; to vše při současném ignorování relevantních pasáží v příslušném komentáři k exekučnímu řádu, resp. exekučnímu tarifu [viz Kasíková/Jirmanová/Hubáček/Plášil/Šimka/Kučera/Nekola: *Exekuční řád. Komentář*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 937 a násl., dále jen „komentář“]. Soudní exekutor a následně i exekuční soud totiž svoji pozornost při výkladu § 7 exekučního tarifu zaměřili výhradně na právní hodnocení vyklízené budovy č. p. 786 („Kliniky“) jakožto nebytového prostoru, aniž by použili základní metody interpretace aplikované normy, resp. aniž by vůbec zohlednili úvodní a determinující pasáže komentáře týkající se stanovení odměny exekutora za exekuci vyklizením.

18. Z citovaného komentáře vyplývá, že novelou exekučního tarifu (provedenou vyhláškou č. 291/2006 Sb.) byla sice vypuštěna závěrečná část věty, která spojovala počet vyklizovaných nemovitých věcí s tím, jak jsou popsány v exekučním titulu („*jejichž vyklizení ukládá exekuční titul*“), avšak i přes zrušení části ustanovení provedené novelou tarifu je při samotném vyklizení určující především vykonávaný exekuční titul, který vyklizované nemovité věci popisuje. Zároveň platí, že při posuzování počtu vyklizovaných nemovitých věcí je třeba vyjít ze skutečného počtu vyklízených nemovitých věcí, tak jak byla exekuce fakticky provedena. To však nemění nic na závěru, že v tomto směru je exekuční titul převážnou měrou určující i pro výpočet odměny exekutora (srov. k tomu str. 937 – 938 komentáře, marg. č. 1 až č. 4). Rozhodujícím kritériem pro stanovení výše odměny je podle komentářové literatury i názoru Ústavního soudu to, jak jsou vyklízené nemovitosti označeny v exekučním titulu. Určujícím při stanovení výše odměny v daném případě tak nemohlo být vyklízení jednotlivých nebytových prostor, ale vyklízení budovy č. p. 786 („Kliniky“) *en bloc*, tj. stavby jako celku; tak jak je ostatně označena i v exekučním titulu. Tato interpretace je podpořena rovněž komentářem týkajícím se vyklízení bytového domu, kdy je rozhodné, zda mají být podle exekučního titulu vyklizeny jednotlivé byty, nebo zda jde o vyklízení stavby jako celku. V druhém uvedeném případě pak náleží exekutorovi odměna pouze ve výši 10 000 Kč (viz str. 939 komentáře, marg. č. 12). Tento výklad *per analogiam* je pak nutné aplikovat i na případy vyklízení „nebytových“ staveb jako celku.

19. Ústavní soud už jen okrajově doplňuje, že úvahy o nebytovém prostoru pro účely stanovení výše odměny exekutora mohou nastoupit až tehdy, budou-li vyklízeny např. dvě ordinace téhož (povinného) lékaře ve zdravotním středisku či kanceláře (povinné) obchodní společnosti umístěné v 5. a 6. nadzemním podlaží šedesátipatrové administrativní budovy. To však za žádných okolností nebyl právě posuzovaný případ stěžovatelky. V tomto kontextu Ústavní soud připomíná ustanovení § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: „*Každé ustanovení soukromého práva lze vykládat jenom ve shodě s Listinou základních práv a svobod a ústavním pořádkem vůbec [...]*“.

jakož i s trvalým zřetelem k hodnotám, které se tím chrání. Rozejde-li se výklad jednotlivého ustanovení pouze podle jeho slov s tímto příkazem, musí mu ustoupit. [...] Zákonnému ustanovení nelze přikládat jiný význam, než jaký plyne z vlastního smyslu slov v jejich vzájemné souvislosti a z jasného úmyslu zákonodárce; nikdo se však nesmí dovolávat slov právního předpisu proti jeho smyslu.“ Tento imperativ pak musí platit rovněž pro podzákonný (prováděcí) předpis, kdy jeho mnohdy nejasné a neurčité konstrukce mohou při různém výkladu ve svých důsledcích vést též k porušení práva na spravedlivý proces chráněného podle čl. 36 odst. 1 Listiny (viz nálezn sp. zn. Pl. ÚS 8/06 ze dne 1. 3. 2007). Ostatně nelze přehlédnout, že soudní exekutor v odůvodnění napadeného příkazu mylně dovozuje (argumentem *a contrario*), že po novele ustanovení § 7 exekučního tarifu (provedené vyhláškou č. 291/2006 Sb.) změnil zákonodárce náhled na vyklizení nebytových prostor, čímž pomíjí ten fakt, že normotvůrcem v daném případě bylo Ministerstvo spravedlnosti, které je podle § 131 písm. a) až c) exekučního řádu pouze zmocněno k vydání exekučního tarifu.

20. Na základě výše uvedeného je evidentní, že argumentace v odůvodnění napadeného příkazu, kterou použil soudní exekutor a následně převzal i exekuční soud je z ústavněprávního hlediska v příkrém rozporu nejen s judikaturou Ústavního soudu, relevantní komentářovou literaturou a standardními metodami interpretece práva, ale také s obecným principem elementární spravedlnosti, která musí být přítomna v každém procesu, ve kterém se interpretuje a aplikuje právo. Výklad soudního exekutora i exekučního soudu při aplikaci § 7 exekučního tarifu je pak nutné označit za výklad *contra verba legis*.

IV. Závěr

21. Ústavní soud závěrem shrnuje, že orgány veřejné moci (a to jak soudní exekutor, tak následně i exekuční soud) se při aplikaci ustanovení § 7 exekučního tarifu dopustily extrémního interpretačního excesu a vydáním napadených rozhodnutí tak došlo k porušení ústavně zaručeného základního práva stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny a rovněž jejího základního práva na ochranu vlastnictví podle čl. 11 odst. 1 Listiny.

22. Na základě výše uvedeného Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) a § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno. Takto Ústavní soud rozhodl mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků řízení, neboť od něho nebylo možné očekávat další objasnění věci (§ 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 23. března 2021

Tomáš Lichovník
předseda senátu